

nosti a neobtěžuj jiných lidí lakomě a z nedoufání k bohu dobýváje na nich těleštných požítkův. Než zdá mi se také, že když kněz věrný, pracovitý o lidské spasení roznomož se tak, že by více již s lidmi nemohl pracovati, a nedostatky které má-li, mají jemu pomáhati lidé, s nimiž je pracoval, v tom, co by bylo jemu potřebie.

60

2 *proti zákovstvu a kněží* proti klerikům (duchovním bez kněžského svěcení) a kněžstvu – 3 *proti zákonníkóm* proti mnichům, proti řeholníkům – 3-4 *proti potvrzení od papeže kněžskému* proti papežskému potvrzení kněží (konfirmaci) v úřadech, ke kterým byli zvoleni nebo ustanoveni – 4 *by chtěl* kdybys chtěl – 6 *masáři* řezníci; *tak se mají* kdyby tomu tak u nich bylo – 6-7 *z toho posvěcujíc božie tělo, poškvrnili by*... ruce tedy by k posvěcování božího těla znečistili ruce

12-13 *aby najpilnější byli* aby si především pilně hleděli – 13 *aby podělávali* aby pracovali – 14 *aby neprázdnili* aby nezaháleli; *potřebičky* čeho je potřebí k životu; *jako svatý Pavel*: Pavel se podle podání bible živil výrobou stanů (srov. Skutk. 18, 3) – 16 *řeholy* pravidla, příkazu; *Timoteus*: žák a průvodce Pavlův, který pečoval o křesťanskou obec v Efezu; *v rozdíle* v kapitole – 18 *prázdnosti* zahálky – 19-20 *aby lidé neobtěžovali* aby nebyli lidem na obtíž – 24-25 *se po svú rukú obierati* pracovati, živiti se vlastníma rukama – 26 *ne poškvřňuje neb škodí* neposkvřňuje ani neškodí – 31 *obmyslíc jeho těleštnú potřebú* opatří, co potřebuje k životu – 33 *nerodle pečovati* nestarejte se – 35 *polská* polní; *ovšem* zcela jistě, tím spíše – 36 *polož se ať se položí*, svěři – 37 *věrný* poctivý, svědomitý – 38 *bez pochybenie* nepochybně, určitě – 39 *přepustí* dopustí – 40 *jakožto svatý Pavel*: srov. 2 Kor. 11,27 – 41 *stój tvrdě* vytrvej pevně – 43 *jmenovaní* podle jména – 44 *pokrytí zákonníci* pokrytečtí řádoví mniši; *nadaní aneb žebráci* z bohatých nebo z žebravých řádů – 45 *opušťujíc*... zákon opouštějíc zákon, zpronevěřujíc se zákonu – 46 *oblékajíc se v jiné zákony* řídí se jinými ustanoveními – 47 *zbytečně šibalstva* zbytečná lotrovstva – 48 *na chudinu* na účet chudiny – 49 *dělání díla*, stavby – 51 *zpleteni* zapleteni – 52 *se vypraviti* uvéstí se do pořádku, vyprostí se – 52-53 *a ti...* *druzí* a jiní – 53 *modlitebníci* kněží, kteří se živí platy od věřících za modlitby; *do roka* do stanovené lhůty – 57 *pracovitý* pilně pracující, usilující – 58 *roznomož se* vyčerpá se, onemocní

KÁZÁNÍ NA PAMĚŤ NOVÝCH MUČEDNÍKŮ

Přístupme nejprve k vyprávění o šlechtném mistru Janu Husovi, kazateli evangelia, jehož život mnozí znáte. Dovolávám se proto vašeho svědectví, že byl ve svém obcování i v kázání pravdomluvný a přeslavný. Pán mu zajisté dal řeč moudrou, takže věděl, kdy se sluší promluvit. Miloval 5 všechny lidi se soucitnou vroucností, dokonce i své nepřátele a pronásledovatele. Jako druhý Eliáš horlivě napadl nadmíru rozbujelou nepravost Antikrista a jeho svatokupeckého kněžstva. Trýzně své tělo s takovou vytrvalostí v potu pracoval pro spásu lidu, že každý, kdo ho viděl, nabyl přesvědčení, že jeho úsilí vůbec přesahuje veškeré lidské možnosti a fyzické schopnosti. 10 Věru nedopřál si oddechu: vyposlouchával zpovědi, obracel hříšníky, těšil zarmoucené, kázal a psal. Byl čistý, cudný, střídmy, vždycky se boha bál a od samého začátku nebylo v jeho snažení ani pýchy, ani lakoty, ani závisti,

ani pokrytectví. Vše obětoval, ano nadto i sám sebe obětoval pro spasení duší.

15 Jeho věrné učení a zvěstování evangelia zaznívá stále nejen po celých Čechách a na Moravě, nýbrž bezmála po vší církvi. Byl jako jasně znějící polnice, neúnavný kazatel pravdy, nepřítel svatokupců, hlasatel evangelia, ústa boží. Tento spravedlivý nás všechny opustil na tomto světě hodném opovržení a ničemném a vstoupil ke Kristu, svému bohu a pánu.

20 Moudrostí svých výroků a milostí, které se mu z nebes dostalo, sloužil jak domácím, tak cizincům. Kdo od něho kdy odešel s prázdnou? Přišel-li bohatý, dostalo se mu rady, přišel-li chudý, odnášel si podporu. Nehledal svůj zisk, pracoval více než druzí a bral méně než druzí, ale vysloužil si jen nenávisť.

25 Běda, již nám byl odňat a spolu s ním odešlo našemu potěšení vše, co jsme tu vylíčili. Sotvaže nás on sám opustil, už se na nás valí starosti, už buší na bránu nesnáze, na všech stranách nám zbyla jen tíseň. Nezpronevěřuji se chvalořečení svatého muže, nic nevytýkám rozhodnutí, podle něhož každý dostal, čeho byl hoden: on korunu, kterou si zasloužil, my, kteří jsme zde

30 zůstali, po zásluze nekonečné bědy a útrapy. Kéž by nám nescházel, nýbrž toliko nás předcházel! Kéž ho jednou, jakkoli z povzdálce, následujeme do života ve společenství s anděly! Nad sebou tedy plačme; vždyť jeho oplakávat brání sám rozum. Myslím, že kdyby mohl, řekl by nám: „Neplačte nade mnou, ale nad sebou plačte“ (Luk. 23). Jak mnohou potupu vytrpěl

35 tento muž oděný v pána Ježíše Krista! Jak velice ho nenáviděl nesčetný zástup zlých lidí, jak jej zvrhle a falešně podezírali! Trpělivě snesl žaloby, vyobcování, nespravedlivé, neopodstatněné a antikristovské klatby, uvalené na něho svatokupeckým kněžstvem proto, že s takovou horlivostí věrně kázal! Jak četným nebezpečím byl vydán ve dne v noci jak doma, tak v ulicích

40 a na náměstích pražských! Byl v nebezpečí na cestách, a kamkoli zavítal, hrozilo mu nebezpečí od falešných bratří, totiž od farářů a od prelátů, nebezpečí od knížat a ostatních světských vladařů. Všecko to trpělivě snesl pro evangelium pána Ježíše Krista.

Myslím, že dobře víte, co všecko v Kostnici vytrpěl, sotvaže tam byl 45 jat zástupem ozbrojenců. Bylo by příliš dlouhé o tom o všem vyprávět. Připomenu stručně aspoň to, že byl vězněn v okovech déle než třicet týdnů a že ho nepřátelé evangelické víry co nejvíce trápili hladem, žízní a jinými útrapami, pokušeními a úklady. Nad to nade všecko přidal pán budoucí blaženosti z obzvláštní lásky svému věrnému rytíři přetěžké nemoci těla:

50 za první kamínek, za druhé horečky, za třetí bolesti zubů a hlavy a za čtvrté zvracení s krví. To sám dosvědčuje v jednom ze svých listů a píše, že to jsou znamení lásky, která mu dal pán Ježíš Kristus. A uprostřed tolika a tak velkých útrap mu předkládali mnohé články nepatřičně vybrané nebo vytržené z jeho spisů, z toho některé zkomolené buď vypuštěním nebo zase

55 přidáním několika slov, takže lstivě převrátili smysl vět, jinak než on minil. A protože mu nikterak nechtěli poskytnout veřejné slyšení, jak by se bylo slušelo, odpověděl na ony články sedě ve vězení. Když jim pak jeho odpovědi nedaly možnost, aby ho odsoudili, složili proti němu jiné vymyšlené články.

60 Když byl konečně přiveden před valné shromáždění, prohlásil, že se ochotně chce dát poučit a že pokorně odvolá, jestliže snad v něčem zbloudil. Ale tyto jeho odpovědi, zdůvodněné z Písem, velice pokorné a mírné, vynesly mu u těchto lidí jen posměch a urážky. Byly jako troud a roznítily je proti němu ještě k nenávisťnějšímu pronásledování. Proto když se dlouho dožadoval od koncilu poučení, dostalo se mu odpovědi: „To měj jako poučení: doktoři prohlašují o člancích vybraných z tvých knížek, že jsou bludné, že je máš odvolat, a co proti tobě vypověděli svědkové, odpřísáhnout.“

70 Posléze v sobotu po svátku svatého Prokopa byl nad ním vynesena konečný rozsudek před celým koncilem, shromážděným v jednom kostele. Toho dne byly totiž předloženy od kanovníků, farářů, oltářníků, doktorů a mistrů jako svědků mnohé jiné články, domněle prokázané falešnými svědectvími. Když odpovídal, že to nejsou jeho články, zabraňovali mu mluvit a okřikovali ho, aby mlčel. A co dále? Byl zbaven svého důstojenství, oblékli ho do kněžského roucha a hned ho z něho výsměšně a potupně svlékli. Přitom proti němu pronášeli urážky a zlořečení. On však s pokorným srdcem odpovídal: „Pro jméno Ježíše Krista rád podstupuji tyto urážky.“ Potom byl odsouzen jako zatvrzelý, nenapravitelný kacíř se všemi svými knihami, nějací biskupové mu ve tvaru kříže prostříhli vlasy a korunovali ho papírovou korunou, na níž byli vymalováni tři ďáblové a nápis: „Jan Hus arcikacíř“. A s touto nasazenou korunou byl jakoby vydán satanu. On na to však pokorně odpověděl: „A já svou duši poroučím pánu Ježíši Kristu.“ A pokleknuv modlil se se slzami v očích za své nepřátele: „Pane Ježíši Kriste, odpusť všem mým nepřátelům. Ty, pane, zajisté víš, že sestavili falešné články proti mně a že falešní svědkové proti mně vypovídali. Vždyť nevědí, co činí.“ Za to ho stihl opět posměch a nové urážky.

85 Potom byl odevzdán světské moci, která ho vedla na místo popravky a smrti. Jda cestou volal, že proti němu byla přednesena falešná a křivá svědectví a aby nevěřili, že zastával nějaké bludné články. Když dospěl na popraviště, poklekl a modlil se s radostí v duši a s tváří zčervenalou. Pak jej vysvlékli do košile, uvázali řetězy a provazem ke kůlu a ze všech stran obložili tak vysokou hranicí dříví, že z ní sotva vyčnívala jeho hlava – ostatní podrobnosti pomínu. Když vzplál prudký oheň, se zpěvem a s modlitbou zesnul v pánu. Jeho duch však, jak zbožně věříme, vystoupil podobně jako Eliáš v ohni na nebesa do společnosti andělů.

95 Mistr Jeroným byl vězněn přes jeden rok ve velmi krutých žalářích

a v těžkých řetězech, s nohama i s rukama v kládě anebo spoután okovy a řetězy. V jedné věži byl po jedenáct dní pověšen hlavou dolů na trám s otvory tak těsnými a ostrými, že jak visel, nohy mu začínaly hnít, protože 100 kůže i maso na nich byly rozdraceny. Navíc byl trápen velikou žízní a hladem a jinými útrapami. Toto pověšení bylo tak kruté a trvalo tak dlouho, že z něho vyšel napůl mrtvý. Také proti němu sestavili články, jimiž ho pokoušeli a zkoušeli. Hlavně ho napomínali k tomu, aby odstoupil od učení mistra Jana Husa a Jana Viklefa a aby vyslovil souhlas s jejich odsouzením. 105 A ačkoli s nimi zpočátku zdánlivě částečně souhlasil, později, když mu předložili sto sedm článků, na které měl odpovědět, prohlásil ve veřejném slyšení o mnohých z těchto článků, že je vypověděli a falešně vymysleli hanební a falešní svědkové. Později rovněž ve veřejném slyšení pochválil svatý život mistra Jana Husa vyznávaje, že ho znal od mládí a že nebyl ani smilníkem, 110 ani pijanem, ani zločincem, nýbrž člověkem čistým a střízlivým, svatým a spravedlivým kazatelem svatého evangelia. A cokoli zastávali mistr Jan Hus a Viklef, co napsali proti přehmatům a okázalé zpupnosti prelátů, to všechno že chce zastávat až do smrti, neboť to byli mužové svatí. A řekl, že ve všech bodech obecné víry věří shodně s církví římskou. A v čemkoli 115 dříve vyslovil částečný a jen formální souhlas s odsouzením mistra Jana Husa, to veřejně odvolal s ujištěním, že se tak dopustil křivdy proti svatému muži a pravému jeho učení. Nakonec první sobotu po Nanebevzetí páně byl odsouzen k smrti upálením podobným rozsudkem jako mistr Jan Hus. On se však veřejně ohradil a mimo jiné řekl: „Proto mám být 120 odsouzen a zemřít, že nechci vyslovit souhlas s odsouzením těchto svatých mužů, které jste odsoudili pro články kárající a odsuzující váš život.“

Potom i jemu vložili na hlavu papírovou čepici pomalovanou červenými čerty, podobně jako učinili mistru Janovi svaté paměti, a odvedli ho na smrt. Když se pomodlil, postavili jej ke kůlu, spoutali a uvázali a podobně 125 obklopili hranicí až k hlavě. A zapálivše oheň upálili ho, že nechtěl zapřít evangelickou pravdu. Protože vyznal před lidmi pravdu v takovém ponížení a v tak potupné smrti, dostalo se mu po smrti povýšení v slávě boha otce.

Co mám říci o jiných pěti bratřích, blahoslavených v Kristu? Času se nám nedostává, ale mnozí z těch, kdo se s nimi důvěrně stýkali, vědí, že 130 jejich život byl čistý, pokorný, dobrovolně skromný, chudý a v duchu evangelia, nevinný a holubičí. Byli zajisté „prostí a přímí, báli se boha a varovali se zlého“. Jako věrní křesťané s pokorným srdcem a s vroucí oddaností přechasto okoušeli nejsvětější svátost, a to, jak se domnívám, s mnohem větším užitkem než my, mistři a kněží až běda pyšní, jimiž často 135 zmitá lakota, pokrytectví a marná sláva. Je to zřejmé z toho, že my, mistři a kněží, kvasem zloby nakaženi, po přijetí nejsvětější svátosti nesvlékáme opravdu se sebe starého člověka a neoblékáme se v člověka nového, stvořeného podle boha v spravedlnosti a v pravdě. Avšak řečených pět bratří

140 v pánu – ti po častém a zbožném přijímání nejsvětější svátosti žili bez pokry-
tectví a bez přetvářky v pokoře, trpělivosti a pravdě, živě majíce na paměti
veskrze chudý, strastiplný a bolestný život našeho boha vykupitele i jeho
potupný kříž. To v nich roznítlo velikou touhu trpět pro pána Ježíše Krista
a jeho evangelium a „podmanivše slovem božím všechny své myšlenky, aby
se daly v poslušnost Kristu“, snažně vyhledávali pomoci rad a rozmanitými
145 jinými způsoby vhodnou příležitost, aby směli vytrpět jakoukoli smrt pro
pána Ježíše Krista a pro jeho evangelickou pravdu. Bůh však nevzbuzuje
taková přání ve svých vyvolených nadarmo, protože bůh a příroda nic
nečiní nadarmo. A proto došlo jejich přání „nasycení v dobrém“ tím, že se
konečně pro Krista a jeho evangelium vydali trestu smrti.

150 Z těchto pěti tří ve víře v blahoslavenou trojici sklonili zde v Praze,
veřejně a před očima velkého zástupu lidí své hlavy pod katův meč s vese-
lou tváří a s rozjasněným obličejem. Ostatní dva spálili v Olomouci v pla-
menech ohně nelidští a krutí nepřátelé evangelia a Kristova kříže – narychlo,
rozpálení nenávisť a hněvem, bez pravého a odedávna zachovávaného
155 soudního vyšetřování. Pro tyto skutečnosti, soudíme-li je podle evangelia,
zbožně věříme, že byli přeneseni ze smrti do života.

Nesluší se, abychom se tím marně chlubili, ale abychom se odřekli vši
bezbožnosti a světských tužeb a žili na tomto světě střídě, zbožně a sprave-
dlivě a nedali se od evangelické víry svěst ani cizími, odjinud přinesenými
160 naukami, ani marným filosofováním. O něm je napsáno: „Zničím moudrost
moudrých a zavrhnou opatrnost opatrných“ (1 Kor. 1). Avšak přílně
všichni i jednotlivě každý z nás bezpečně a účinně k evangelické moudrosti
a k evangelickému učení. Svlékněme toho člověka pyšného, lakotného
a plného přetvářky, odvrhněme všechny rozkoše, lákadla, pijanství a opil-
165 ství a všechny světské marnosti, odložme nádherná, okázalá roucha a za-
přeme se opravdu uvnitř v srdci i navenek v chování a jednání jak před
bohem, tak před lidmi. Pokořme se a oblecme nového člověka, abychom žili
novým životem a osvojili si s pomocí páně onu blahoslavenou dvojí trpě-
livost pro Krista a jeho evangelium, abychom se mohli po zkáze těla věčně
170 radovat s Kristem ve společenství vítězné církve spolu s těmito i s ostatními
blahoslavenými mučedníky. Kéž nás tam dovede sám ten, jenž jest cesta,
pravda a život. Jemu s otcem i duchem svatým budiž čest a sláva na věky
věků! Amen.

Tématem kázání je citát z Mat. 5,10: Blahoslavení, kteří protiventství trpí pro
spravedlnost – 1 *Přístupme nejprve...*: tento odstavec místy doslova přejímá věty,
jimiž Matěj z Janova vyličil život Milíčův (viz zde na s. 48) – 6 *druhý Eliáš*: podle
některých židovských představ se měl prorok Eliáš znovu objevit před příchodem
Mesiáše – 46 *v okovech děle než třicet týdnů*: počítáno přibližně od Husova uvržení
do žaláře u kostnických dominikánů dne 6. prosince 1414 – 51 *v jednom ze svých
listů*: v listu přátelům přítomným v Kostnici ze 7. června 1415 (Novotný, Korespon-

dence, s. 263, č. 126); další vypravování je založeno hlavně na českém zpracování
zprávy Petra z Mladoňovic o Husově kostnickém procesu (viz zde s. 486) – 69 *v so-
botu po svátku svatého Prokopa*: 6. července 1415 – 70 *v jednom kostele*: v biskupském
kostele v Kostnici – 74 *byl zbaven svého důstojenství*: odtud užil kazatel vedle relace
Mladoňovicovy také relace Barbatovy (FRB 8, č. 5) – 98 *v jedné věži*: ve věži na
hřbitově svatopavelském v Kostnici – 117 *první sobotu...*: 30. května 1416 – 150
Z těchto pěti tří... zde v Praze: Martin, Stašek a Jan, popravení pro odboj proti od-
pustkům r. 1412 (viz zde též s. 165) – 152 *Ostatní dva*: bývalý člen university Jan
a jeho nejmenovaný společník, kteří byli bez výsledku náhlým soudem olomouc-
kých nepřátel Husových upáleni počátkem července r. 1415

VÝKLAD NA ZJEVENÍ

Kapitola třináctá

I viděl sem, ana z moře vystupuje šelma, mající sedm hlav
a rohuov deset etc. – Tato kapitola jest o zámutech církve, kteréž věrní
k skonání světa trpěti mají, neb ještě druhá bída neodešla. Napřed praveno
jest, co věrní trpí od draka, jaký boj mají, tuto zjevně ukazuje boj církve
s zástupem a s tělem drakovým od dábla v církve uvedeném, kterýžto
5 zástup vnitř v církve uveden bude.

A najprvé pokládá o zástupu ruky světské, neb ten bude z strany draka.
A to pokládá pod podobenstvím šelmy vystupující z moře, a to pod jménem
křesťanským. Druhé vypravuje, kterak zástup falešných duchovních
10 správcuov jest druhý houf toho draka; a ten se vyznamenává skrz druhou
šelmu. Nebo v této kapitole zmínka se činí o dvou šelmách. Druhá jest,
kteráž vystupovala z země, mající dva rohy podobná beránkovi etc.,
a znamená zástup pokrytcuov aneb jednoho každého z toho zástupu.

A najprvé první zástup, draka, nazývá šelmou vystupující z moře.
15 Druhé ukazuje moc toho zástupu, že mějše hlav sedm etc. Třetí ukazuje,
že ta lítá šelma někdy byla umdlená. A to míní tu, že viděl jednu hlavu té
šelmy zabitou. Čtvrté, že zle požívá ta šelma moci sobě puojčené, a to tu,
kdež die, že dáno jest jí, aby činila boj s svatými etc. Páté ukazuje, kterak
moc té šelmy jest náramně rozmnožena po všem světě, a to tu míní: „Dána
20 jest jí moc po všem světě“ etc. Šesté napomíná věrné Jan, aby byli rozšafní
a opatrní proti této lité šelmě, a to tu: „Ktož má uši k slyšení, slyš!“ Sedmé
prospěchu církve, že ta žena obdrží boj, dotýká, kdež die: „Zdeť jest trpě-
livost a viera svatých.“

A že drak, totiž dábel, v své vlastní osobě svými pokušeními nemuož
25 tak mnoho uškoditi jako skrz své oudy, jako skrz světské a duchovníe,
a protož smrti Kristovy nemohl zpusobiti, jedině skrz Jidáše, duchovníe
a světské, takéž skrze duchovní šelmu, totiž ruku světskou a duchovní,